

Предплата
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
 виписуєть:

на цілий рік	5 ар.	— кр.
" пів року	2 "	50 "
" чверть року	1 "	25 "

для заграниці 5 рублів або 12 франків

Поодинокі числа по 12 кр. в книгарні Г. Пардінського в Чернівцях, ринок ч. 10 і в бюрі газет Л. Горвіца, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ паходить ся в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда в сї дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Оповідненя і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Кул чанківске, так зване православно-руске, а властиво румунізаторске віче.

III.

Тенер приходимо до третого на вступі сеї статї поставленого питання: як віднесли ся до сего віча свідомі буковинські Русини?

Всі свідомі буковинські Русини знали вже наперед, що свільні заходи Гр. Купчанка і румунізаторів не зможуть взагалі породити доброго і чесного діла, а тим менше причинити ся для добра буковинської Русини. Знали се докладно і черновецькі наші патріоти; помимо того треба було доконче числити ся з тим невідрадним фактом і старати ся бодай о се, щоби людям умнійшим, людям доброї волі представити цілу ся справу в правдивім світлі, та таким способом бодай по часті зменшити зло, зменшити деморалізацію, яку задумали засїяти румунізатори за помочю бляг'ерської роботи їх рідного помічника Гр. Купчанка в більшій мірі між темними масами нашого добродушного, а для того і легковірного сїльського люду.

Як загорілим румунізаторам, так і Гр. Купчанкови, послїдному яко платному агентови панросійської політики, залежить безперечно на тім, щоби в темних масах нашого сїльського люду придусити свій рідний, витомий, самостійний, духовий розвій, і таким способом тримати наших незрячих братів і дальше в тьмі і в духовій неволі. Самолюбні румунізатори гадають тільки таким велюдєким способом дійти до своєї неситої цілі, гадають тільки таким способом допняти свого горячого бажаня: щоби для свого

безграничного дикого панованя зволоцтити з часом буковинський руский нарід, щоби таким способом змести сей нарід з лиця буковинської землі. Гр. Купчанко знову хоче, яко панросійський наймит, вірно служити своїм панам, та старає ся для того спинити між масами нашого люду духовий розвій самостійного, руско-народного житя в тій цілі, щоби приготувити заборчій Росії новий терен пове поле для лекшої асіміляційної роботи.

Як з одного, так і з другого боку грозить буковинському рускому народови вічна суспільна, політична і національна неволя, ба навіть цілковита національна заграда. Се видять ясно наші свільні патріоти, та сповняють вони для того тільки свій святий народний обовязок, коли на своїй землі узгляднюючи всі обставини, розважно та лише чесними і правними средствами старають ся оборонити свій нарід від загради; сповняють тільки свій святий народний обовязок, коли таким самим способом старають ся привести темні маси нашого люду до почутя людєкої гідности, до почутя принадлежних нашому народови людєких прав і до почутя обовязків, які має кожний Русин сповняти взглядом своєї родини, взглядом свого народу, взглядом свого краю і держави.

Такі засади визнавали до тенер все і всюда буковинські Русини-патріоти; а і ті самі засади рішили питання: як мають віднести ся свідомі буковинські Русини до сказаного „православно-русского“, а властиво обєднително-румунізаторского віча. Черновецькі наші свільні патріоти, що засїдають в видїлі одинокого буковинського руского політичного товариства „Руска Рада“, рішили на видїловім засїданю сего товариства

по зрїлій розвазі всіх обставин, завїзвати мужів довірїя до громадної участі в сїм вічу.

Найголовнійшою підставою сего рішеня був сей патріотичний погляд, що там, де мають Русини радити над долею свого народу, там мусять бути передусім рускі послї, яко правні заступники руского народу, там мусять бути і другі свідомі патріоти, що дали докази горячої любови і щирого труду для свого руского народу яко природні народні оборонці.

Не можемо для того сего поняти, як могла поважити ся „Галицькая Русь“ назвати се підлотою, що Русини-патріоти звивали свідомих Русинів до участі в рускім вічу, до котрого чейже повинен мати приступ кожний Русин.

„Галицькая Русь“, стоячи так, як єї носестра „Русская Правда“ в наймах у катів свого власного руского народу — не може своєю нечесту, підлу і огидну справу оборонити чесними средствами та щирим словом, противно вона мусять воювати тільки безвстидною блягою, брехнею і підлим підступом, вона боїть ся ясного Божого свїтла, вона боїть ся правди, а наповнена самим болотом, обкїдує сею своєю поживою і найчестїйших людей.

Навіть такий Гр. Купчанко не поважив ся виступити явно з подібними закидами проти наших щирих патріотів; противно яко перворідний бляг'ер і шпекулянт, пробував він і у своїх противників пошукати щастя; а що не мав відваги, станути особисто смїло і поважно своїм противникам до очей, то ужив він собі г. Івана Харжевского, урядника магістратского, і г. адвоката Дра Фердинича, яко парламентарів до навязаня ближше неозначених переговорів. Був се дуже нещасливий вибір; бо оба сї „госпо-

З ЧЕРНИГОВЩИНИ.

(Листи до Редактора.)

III.

Так коли-б уся ота, вдатна до хлїборобства земля, була у нас подїлена між людьми так справедливо і природно, як на пр. справедливо про всіх однаковий свїт і греє сонце, нікому ні більше, нікому ні менше, то-б залюбки було людям жити; ніхто-б ні на кого не скидав очима сїроманци, а було-б кождому „по ділам его“; себто: відповідно праці. Але-ж у нас (звїстно не у нас самих тільки по Черниговщині а скрізь по свїтах) ведець ся як раз навпаки: хто менше дбає (властиво — працює), той більше має... Чого воно так? з якої причини стала на свїті і панує отака несправедливість? На се питання ледви чи й можна відповісти достоменно; та й не варта того, що-б трудити голову; раз, що воно трохи труднійше, ніж перевернути круг на квадрат; а друге й те, що практичних добутків — все одно не було-б з тої відповіді. З нас досить самого факту несправедливости, і ми повинні розумом да освітїти працювати і самі і людям помогати, щоб уладнати ся несправедливість, знівечити її заходами справедливости, гуманностида, знов таки освітїти... Чув я,

що в одному кутку України збирало ся навіть ціле „віче“ і мізковало коло питання: „Чи свїдомо, чи несвїдомо свїт допустив ся і тримаєть ся несправедливости“; та не доводило ся чути, до якого рішеня прийшло „віче“. Але-ж кажу вам: який-б не був той рішенець — з того ні менї, ні моїм дорогим землякам „мужикам“ ні на крихотку не полегшає; бо такий факт зїстаєть ся фактом і нам треба з ним бороти ся силою розуму да освітїти маси; бороти ся тільки отсею єдино певною і спасенною зброєю.

А факт сей ось який: з усеї людности, що сидить по Черниговщині, самих крїстьян, козаків, да зайдів німецьких, значить самої суцїе хлїборобської маси припадає один мїлїон шість сотень тисячів ротів. (Зайдів не богацько, не більш 4000). Значить усеїх хлїборобів-мужиків 76% з цілої людности губернії. Хоча народна философия і каже — говорить, що „мужиками свїт держить ся“ і хоча дійсне мужичою працею всі ми животїємо і з неї тільки в істотї напоєні, нагородвані, зодягнені і озуті, одначе-ж у нашого мужика-хлїбороба тільки 54% землі з усего обширу земель придатних до хлїборобства. А в кого-ж уся остання земля? Ба! у кого! звїстно у кого: у казни, у купців, та у попів потрохи, а головна сила єї у панів!! Панів на цілу губернію у нас не буде більш 28 тисячів ротів;

але між ними є, тай чимало ще, такої голоти, що „хоч і в чоботах ходить, а слїд босий“. Таким чинном головна сила земля у руках кількох сотень панів, отих великих власників, дуків!... На цифрах виходить так: з усеї людности губернії мужики становлять 76%, а землі у них 54%, панів же ледви 1 1/2%, а землі у них 39%. Цифри отсї вже самі з себе показують, який мусять бути в Черниговщині побит економичний мужика!! В загалі на одного чоловіка, певнійше на один рот припадає пересїчно видїленої хрїстянам землі менше одної десятини. Як же тут прожити з сеї землі?! Та ще-ж і земля не скрізь однакова: є у нас повіти з добрим глибоким черноземом, як от Ніжинський, Борзенський, Конотопський і ще кілько, але є два; Сурожський і Мглинський, — де ніколи, за найлішого урожаю, не стає свого хлїба, і цілну третину року — се-ж під час доброго урожаю, живе хрїстянин купованим хлїбом!!

Я добре відаю, що цифри читати нудно; відаю, що звичайні читачі часописів не люблять їх, а проте поведу таки Вас поміж цифрами: бо з чого-ж пичого, як не з них можете Ви спостерегати і вписувати собі побит економичний нашої країни?

Так от, хоч і не весело буде, хоч може трохи й нудно буде, а ходім поміж цифрами. Вже

динове“ цілком не спосібні до такої шту-дерної роботи; вони тільки Богу душу винні, а знають о рускій справі лише се, що букви: ь, ѣ, ѣ, то — як каже паніматка, як кажуть тверді матадори, — рускі святости і ціла підвалина, на котрій спочиває наша бідна Русь?!

Очевидно, що перворядний бляґер і дури-світ Гр. Купчанко рад був пустити і щирим руским патриотам блахмана в очи, щоби їх бодай на час віча запаморочити, та шкода було всякого труду — ся штучка не вдала ся!

Д о п и с и.

Пастирське посланіє митрополита Мораря з поводу сегорічних великодних СВЯТ.

У.

Диво велике, що митрополит Морар на тільки переміг в собі румунський фанатизм та допустив, щоби „архимандрит Мирон“ (Калінескул!!?) видав малесенький молитвенничок для дітей, бо до тепер, хто хотів молити ся, мусів замовляти молитвенники лише з Галичини або з Росії, щоби відтак осуджувало его раз за нахил до унії, а раз за гравітацію до Росії. І тут не обійшло ся без шовінізму волоського. Видаючи рускій молитвенник в 3000 примірниках, видав архимандрит Мирон і волоський, але в 5000 примірниках, се піби для того, щоби его можна розкинути і межі рускі діти. Але як дуже мусів він розчарувати ся, а за ним і всі румунізатори, коли увиділи, що до року всі рускі молитвенники розібрано так, що мусів робити аж другий наклад, коли тим часом волоських в тім самім часі заледви 500 примірників розійшло ся. Отсе вам був блч на їх волоську зарозумілість! Але знов для чого видав рускій молитвенник найбільший шовініст з консистору, найренійший ісператор всіх владичих подвигів против Русинів, архимандрит Мирон (Калінескул), коли давийні рукописи руского молитвенника, уложеного таки Русином, від кільканадцять літ гниють в консисторії? Не трудно се вгадати. На що має якийсь там Русин з своїми працями похвалити ся перед світом, а за те ще вимагати від консистору при обсаженю якоїсь парохії може ще й якогось узгляднення, коли ту его роботу може заступити „архимандрит Мирон“, та при тім ще може й зробити добрий „гешефт“ з розпродажі книжок, як вже й зробив! Волоські молитвенники не гниють задля апробати в консисторії, але їх чим скорше апробують та ще офіційно захвалюють, щоби

їх купували, а авторови дають в нагороду добру парохію.

Дивна якась протекція діє ся также з катехизмами, що ми о них згадували: всі катехизми в школах мусять лише бути ті, що їх уложив митрополит Морар перед 30-ма роками. Ворони Боже, щоби хто відважив ся написати який ліпший. А він сам чейже знає, що его релігійні учебники — дуже тандитна робота, бо він їх уложив приханцем без власної практики шкільної. Чи то біблійка для народних шкіл, чи догматика або моральня для гімназій, всі вони так уложені, що утрудняють вичучене предмету. Не робимо владичі за се жадного закиду; але для чого має задля уложених ним учебників уїмати ся можливість апробати учебників других авторів? А що при тім ще дивнійше, то то, що Русини мусять задовольати ся лише перекладами з волоських учебників; борони Боже, щоби який Русин уложив оригінальну працю, бо вже задля того самого не удостоїть ся апробати. Отсе і перепона, що вяже руки кождому православному Русинови-священникови до будь якої праці на поли теології. Учебники руских авторів наткнули би ся ще на одну недогідність: Таке нема кому в консисторії руску рукопись прочитати.

Загорілість національна поривала митрополита Мораря часами до таких неумістних поступків, що кождий сторонний мусить лише здвигнути раменама, та або з него сьміятн ся, або над ним плакати. Хто не пригадує собі з черновецьких людей загощене перед роками акторки віденського надворного театру, пані Барзеску. Волохи на вість єї приїзду — були з'електризували ся. Коли учули, що вона приїжджає до Чернівців, зараз вийшли против неї на дворець, а митрополит (де би то без него обійшло ся!) вислав свою кариту проти неї. Як яку принцезну ввезли єї до міста. В вечер післав митрополит Морар знов свою кариту за нею та й цілу ватагу семінаристів в депутации, щоби єї запросити на вечерок музикально-декламаторський товариства питомців „Academia ortodoxa“. І от, вона прийшла до митрополитчої резиденції. Владика вийшов аж на сходи против неї, привітав єї, стискаючи руки, впронадив єї до середини, сказав відтак єїсти коло себе на софі і розвів з нею розмовоньку. Вона-ж не зважала на ту честь, що владика їй перед всіма робив, але оаґателізуючи его, побула не більше як минутку, а нарешті склонила ся єму і пійшла, а владика зістав ся як не нищий, лише питомці загули в своїм патриотизмі: „trăească!“ От сьміх тай годі! На другий день затрубили всі жидівські газети і газети міські, і кинули собі з владики. Для чого-ж владика так дуже честував акторку? Що має акторка, хоть би й яка, за спільність з церковним архієреєм? Ба, вона називає ся Barzescu, от в чім діло! А владика на пічо не зважає, як лиш на то, аби имя була на seu, тай все добре.

Що можуть сказати Русини до сего, коли видять, що їх митрополит відзначає так остен-тативно акторку — одже репрезентантку одної галузи штуки: драматургії, лише задля то го, що вона має волоске імя, а заборонює віді равити богослужене в православних церквах за св. ап. Методія, котрий для охрещення цілого славянства положив такі великі заслуги, що загально став ся апостолом того славянства. Чи достойнійша у нашого митрополита німецька акторка для того, що носить волоске імя як християнський, але славянський апостол, котрий став ся нам святим? Чи-ж не має той св. апостол бути і для митрополити святим? Чи лиш то святые у владики, що волоске? Чи можемо м.я митрополита називати своїм, хотий він і для нас поставлений, коли видимо, що він не зважає на наші святости? Ні! Він ворог наш пекелний; єму нічо не є святые, як лиш Румунія!

З-під Вижиці.

Прошу, ізвеніть мені, що я Вам так дуже докучаю. Хочу Вас питати з якої причини я вже від 1/2 мая газети „Буковини“ не дістаю? Чи може вже не висилаєте, або чи може вже і на Іспаскій почті засідка на газету вилучена? Дивна година! Через московских ворогів та Волохів дармо нам до неї добити ся! А се що за чудо? Може Михайлове? Если Ви газету нам висилаєте, а вона десь на почті пропадає, то прошу нам дати якусь раду, як би тому злому можна запобігти? От, таке то! Скільки разів ми „Буковину“ приумеруем, та що з того, дістанем кілька чисел, а потому робн, що хочем, як нема, так нема! Поки газета „Буковина“ йшла на Іспаску почту, то ми єї діставали, а 20. число дістали ми з вижицької почти. Не знаю, чи на вижицькій почті пропадає газета, чи де? Як ми до Вас написали тамтого року кореспондентку, на котрій увесь виділ читальні був підписаний, і просили прислати нам „Буковину“, то дістали ми одно-одніське число, а зараз друге число пошло ся, як ми з певного жерела перемували, в руки непрошеного опікуна. Ви мусів то число дістати назад з надписом: „Retour, wird nicht angenommen!“ — Ще щось, аби не забути: Слава московскому вічу! Аби ліпшого ніколи не дїждали ся! З нетерпелістю очікуємо ту щасливу хвилю, коли Ви нас запросите на наше правдиве руске віче!

Більше не маю Вам що писати; поздоро-вляючи Вас, остаю ся з високим поважанем вірний Вам руский мужик

С. Г.

(Газету посилаємо правильно на Вашу адре-су, а коли Вас які числа не доходять, то се очевидно діло румунізторів або московофлі-обеданигелів. Знаємо добре, що одним і другим

ми цифри возьмемо не які більш, як урядові (та инчих і не маємо). Коли отсі дати й були-б не зовсім певні, так все-ж вони не прибільшують темного коліру, а швидче зменшують его.

Перш за все згуртуймо все, що придбала собі з землі ціла Черниговщина за який будь один рік. Не будемо брати року недорідного; навпаки: візьмемо рік з добрим урожаєм: н. пр. 1828. Того року зібрано: жита 2374000 четвер-тів;* шпениці 32000, вівса 298000, ячменю 307500, гороху 60790, гречки 254300, проса 533000, картоплі 966800. Коли се все переведемо на гроші по цінам виведеним урядовою статистикою за роки 1880 до року 1888, дак тоді добудемо близько 30 мільонів рублів. Тепер викиньмо з людности городяньску, бо вона живе не з землі, а з инчих заробітків. Правда і поміж городяньми є такі, що хліборобствують, та таких не богацько. Одже тоді добудемо, що року 1888, ліпшого на урожай, кожен чоловік заробив з землі не більш як по 15 р. Веручи християньску семью з шістьох осіб, побачимо, що кожна семья заробила-б за рік 90, нехай 100 р. В сему заробітку і насіння і платня за працю. Та коли-б увесь той заробіток і лишив ся в семі, щоби вона увесь его спожила на себе, то ще-б — як не тяжко було-б, а все-б таки ліпше було,

* Четверть — більш менш 8—9 пудів.

пійж воно дійсно є; а то-ж з сего заробітку треба перш за все сплатити податки. А по-гляньмо-ж, скільки наша Черниговщина платить усяких податків?

Того-ж самого року 1888 на державні податки пішло: на так звані „прямые налози“ 2129486 рубл.; на „косвенные“, се-б-то бокові, що, мовляк, не просто беруть, а прикривши чим небудь, 5461928 рубл.; земських (1887) 2201410 рубл. Сюди треба додати громадські податки да різні відбутки натурою, таких от і набереть ся не мени мільону. Тоді побачимо, що людність Черниговщини опріч міської заплатила річно величезну суму близько одинадцяти мільонів рублів. Відкинувши їх з заробітку з землі, добудемо, що пересічно кожна семья за насіння на посіви, за працю і на прожиток мала не більш 60 рубл. за рік.

Але се цифра пересічна; пересічні добутки бувають тільки на папері, а живе їх не відає. Жите знає тільки minimum та maximum. Звістно ні minimumа ні maximumа, ми визначити до-стеменно не спроможні, хоч би навіть ужили і „руссовської“ методи. Одначе єсть невеличка спроможність, хоч з далека подивити ся на той minimum і maximum.

Відома річ, що maximum роскошує в пан-ських будинках, на паркеті, а minimum — босоніж в дівровому сіраку тинаєть ся з своїми злиднями,

ще й то добре, коли в захистку хоч в обідраній латі; а то певнійше буде, шукати его десь під типом.

Скільки пани проживають своїх доходів — сказати не можна, але відома річ, що й вони так вже підбанковали ся, так вельми зашпятили ся в банкових позичках, що значну частину своїх доходів повинні віддавати в банки на сплату позичок да процентів за позички. З усіх панських земель в заставові у банках більш 30%. Коли рахувати пересічно чистого зиску з десятини землі п'ять рублів, то бачимо, що з кождої десятини застановленої в банк землі платять річно 27% (властиво 1 руб. 36 коп.) того зиску. Значить не вельми то з медом і панам! Звістно великим дукам, як от Милорадовичі, Долгорукі, Посудієвські, Тарновські — можна роскошувати, хоч і їх ледви чи кинула банкова пошість; але-ж маючи кілька десятків тисячів десятини землі, можна не зазнати „недостатка вь доходах“.

Лихий в загалі побут економічний черни-говського панства можна постерегади ще й з инчого боку: зауваживши нагу неакуратність, якої допускають ся пани, не сплачуючи на термін банкових позичок і процентів; і доводячи тим банки до того, що мусять вони пускати на ліцитацію застановлені панські маєтності. На весні сего року сам тільки „Дворянський банк“ пустив був на ліцитацію 30 панських маєтностей!

„Буковина“ як сіль в очах. Старайте ся вислідити тих пташків, що Вам крадуть газету, та подайте нам їх імена, а ми вже з ними дамо собі раду. — Від редакції).

Перегляд політичний.

В радї державній веде ся дальша спеціальна нарада над проектом закона о промислі будівлянім. При загальній дебатї над сьм проектом виголосив руский посол Телішевский довгу промову, в котрій доказував, що проект сей закона з кожного взгляду не відповідає існуючим тепер відносинам будівлянім в Галичині, і що закон сей, наколи би его рада державна ухвалила, принїс би для Галичини лише шкоду.

Комісія валютова полагодила справу написи на нових монетах золотих. Принято 21 голосами проти 18 поправку послів Айма і Борчица, щоби напись звучала так: Franciscus Josephus I., D. G. Imperator Austriae, Rex Bohemiae, Galiciae, Sylvaniae et Apostolicus Rex Hungariae. За тою поправкою голосували Поляки, Чехи і німецькі клерикали. Поправку Борчица, щоби додати ще: Rex Croatiae, відкинено. Референтом проектів валютowych в повній палатї має бути посол Шепановский.

Міністерство війни, як доїс один віденський дневник, має намір запроєкувати небаком реорганізацію інфантерії, і то іменно в тім напрямі, щоби скасувати четвертий баталіон при кождім полку і з тих четвертих баталіонів утворити 34 нових полків. Ся реформа має бути переведена з тої причини, що нинішній чотиро-баталіонний полк єсть так тяжкою інституцією військовою, що его начальник, полковник, не в силі відповісти задачі на него вложеній.

По семигородських Румунах має приїхати до Відня громадна депутация угорських Словаків з подібним меморіалом, як попередно румунська. Словаки мають жалувати ся на мадяризоване шкіль, на розв'язане словацких товариств шкільних, на усуване Словаків з правительствених урядів і взагалі на утиск не тільки політичний, але і економічний. При кінці меморіалу Словаки заповідають о своїй вірности для престолу і для династії. На чолї словацкої депутации має приїхати знавий словацкий патріот і писатель Гурбан-Вайанський.

В 1893 році має відбутися в Інсбруці тирольська вистава краєва. Італійці з полудневої часті Тиролю заявили, що в ній участі не возьмуть, бо се противилось би їх засаді автономічній.

Раду громадску в Загребі розв'язано королівским рескриптом задля переступленя обсягу ділани і задля веденя там росправ над правно державними відносинами.

Германштадські дневники доносять, що знавий посол угорский Александр Моцонїй

До слова: щоб відали Ви, якою спокуюсо став ся отсей банк про наших дворян, скажу, що за три тільки роки (1886—1888) вони заставили ему 96572 десятини землі, позичивши під ту землю по 37 руб 41 коп. на кожду десятину; се-б-то більш трьох з половиною мільонів рублів!.. А де вони поділи ті гроші? Про те — вони знають! змарновали десь по за Черниговщиною!! Воно й те сказати: чому було не брати! Аж і приказка каже: „дурний дає, розумний бере“. От, тільки трудно вгадати, хто тут вийде дурним, а хто розумним? Мабудь вийде так, що „обидва лучче“. До того-ж сусідка наша Полтавщина — так аж тричі за той самий час попередила нас: полтавські дворяни заставили 268600 десятин, позичивши на кожду десятину 55 руб. 28 коп.

Отсе і все, що можна більш-менш запевне промовити про панський maximum. Мужичий minimum можна побачити трохи ближше; бо про него більше ознак; він на економічному обрїю виступає виразїйше і такою чорною та густою хмарою, що не помітити его не можна. Про него і буде наша річ в четвертому листї.

К—о.

скликав конференцію до Клязвенбурга, в котрій будуть вести ся наради над будучим становищем супротив румунського народу, бо ситуація після віденської манифестации змінилась.

Проект будови залізниць Мармарош-Сигот-Станіславів прийнято в угорским соїмі по довшій дискусії і по промові міністра скарбу Дра Векерля, котрий збивав закиди опозиції, що для Угорщини користїйше було би, сли би сю залізницю сполучити з Коломнею. Міністер Д. Векерле підніс особливо стратегічні взгляди, котрі промовляють за сполученем залізниць з Станіславовом.

Підчас обїду в честь італійского короля німецький цїсар Вільгельм оголосив заручини своєї наймолодшої сестри Маргарити з князем Гессі Фридрихом Каролом, котрий служить в прускїм війську. Тими заручинами здементовано всі поголоски, будьто княжна має одружити ся з італійским наслідником престолу кн. Неаполю, або з румунским наслідником престолу кн. Фердинандом.

В короткім часї, як доносять дневники, має наступити зїзд болгарского президента міністрів Стамбулова і румунского президента міністрів Катарджія. До сего зїзду спонукала обох мужів потреба острїйшого нагляду над болгарскими емігрантами, перебуваючими в Румунії. При тій нагодї, як говорять, має порушити ся друга справа, іменно заключене евентуальної угоди оборонної між Румунією а Болгарією. Вирочім ся стріча вже давно проектувала ся, бо переговори о заключеню союзу вели ся вже давнїйше. Тепер ініціативу до того зближеня обох держав дала Англія.

З Білграду доносять, що сербский дневник урядовий оголосив підписаний всіми міністрами декрет, завідомляючий, що справи реґентні аж до вибору третого реґента на місце помершого Протича будуть залагоджуватись через двоє оставших реґентів Ристича і Віломарковича.

В Софії зачав ся процес осіб, обжалованих о убиство болгарского міністра Белчева. Обжалованих є вісімнадцять а між ними найзначнїйші: писатель Миларов, урядник Попов і Василієв, резервний офіцер. Акт обжалованя закладає їм, що вони стояли в зносинах з ворожою державою, зложили заговор на жите князя, підмовляли нарід до повстаня і творили уоружені дружини, щоби перевести зміну правління. Крім сих трьох осіб стоїть перед судом ще п'ятьнадцять інших, між ними Каравелов, Молов і фотограф Карастойнов, котрим закидають, що вони зробили заговор, підготовляючи атентат на Стамбулова і убиство Белчева.

Дрібні вісти.

(Цїсар на маневрах.) Як Budapest Corresponzenz доносить, має цїсар після дотеперїшних диспозицій бути сего року при таких маневрах в Австро-Угорщині: В перших днях вересня загостить цїсар до Галичини на маневри 10-го (перемиского) і 11-го (львівского) корпусу і задержит ся при сїй нагодї в Ярославі і Львові. Відтак поїде цїсар на маневри 9-го корпусу до Йосифового Градця в Чехії. З-відтам удає ся цїсар імовірно 14. н. ст. вересня до Пятицерков, а взглядно до Горкань в Угорщині, щоби бути присутним при великих маневрах між 4-им (будапештеньским) а 13-им (загребским) корпусом. Вкінці поїде ще цїсар на маневри 3-го (градецкого) корпусу на угорско-стирийську границю.

(Статистика університетів.) Після Academische Tagesfragen в першїм півроці 1891/92 мала Італія в 21 університетах 17.558 студентів і 1522 професорів; Німеччина в 20 таких заведенях числила 29.568 студентів і 2406 професорів; Австро-Угорщина в 11 університетах 19.264 слухателів і 994 професорів; Англія в 10 університетах 19.642 слухателів а 597 професорів, а Росія в 9 університетах 10.809 слухателів і 539 професорів. Найбільше студентів було в університетї парискїм, бо 9.215, по нїм ідуть університети: віденський 6.220, берлинський 5.527,

неаполитанський 4.328, праский 3.911, пештеньский 3.533, атенський 3.500, єдинбургский 3.488, московский 3.473 і т. д.

(Правопись фонетичну) для шкіль народних прийняли учительські конференції повітів кїмпа-нецького, серетского, кїмпольонского. В повіті черновецькїм заявило ся за нею лиш 14 голосів; противних було 24 учителів, а між ними переважна часть Волохів, що не вчать по руски і не іспитовані з руского. Стало ся се з причин чисто політичних; Кулчанко з румунїзаторами розвинув сильну агітацию поміж учителями против фонетичної правописи, і от пішли Волохи-учителі, не зважаючи ні раз на педагогічно дидактичні взгляди, слїпо рука в руку з „обєднителями“.

(Справи шкільні.) Рік шкільний 1892/93 розпочне ся в гімназії аж 15. н. ст. вересня. Іспити вступні до I. кл. відбудуть ся 15., 16., 17. липня, а по вакаціях 1., 2., 3. вересня. До іспитів поправчих можуть такі ученики, що хотять відійти до другої гімназії, зголосити ся вже 1. вересня; для прочих учеників час іспитів поправчих означить ся пізнїйше. — В школі реального відбудуть ся іспити вступні до I. кл. в тім самім часї, що й в гімназії.

(Подаємо до відомости ц. к. дирекції почт), що ані в трафках, ані в самім урядї почтовім не можна дістати руских почтових друкарств.

(Повісила ся) в покою дня 24. червня служниця надінспектора Шр. Анна Шейн. Причиною самогубства було спроневірєне значної суми грошїй.

(Наслідок гістерії.) Гістерична панї Сєкциулась дня 24. червня в керницю. Зода була мівка, то-ж удало ся нещасну загодї витягнути і привести до житя.

(Пригоди на Пруті.) Перед кількома днями керманія Андрий Боругар віз дарабою з Куч через Чернівці до Румунії свій товар деревляний. На дарабі була і его жінка та син. Нараз дараба вивернулась і всі троє впали в воду та потонули. Тїла їх не найдено ще до тепер. — Шістьнадцятирічний паробок, син Кости Сарийчука, селянина з Цурина, хотїв показати зуха та конем переплести Прут. Ледви скочив з конем в воду, фїли пірвала і кони і паробка, а по хвили щезли оба в водї без слїду.

(Огонь) спопелїв дня 23. червня хату рара-нецького селянина Паша Лазура.

(Убийство.) В Мігалєнах найдено убиту жінку. Полїція арештувала чоловіка і жінку, на котрих запримтила слїди крови та подрапані лиця і руки.

(Скажений пєс) покусав недавно Георгій Кобричука в Магалї, а Герша Фреєра і Анну Фаслер в Калїчанї. На покритє коштів подорожи покусаних до лічебного заведеня Дра Вабєна в Букарєштї дав видїл краєвий 60 зл., а магістрат 50 зл.

(Конкурси.) Головний видїл товариства „Просвїта“ у Львові оголосше сям, на підставі акту фундаційного з дати: Стрий дня 27. червня 1890. року: конкурс на премію „Фундації імени Стефана Дубравского“ в квотї 90 зл. ав Премія тота призначена Високоповажаним фундатором за написанє найліпшої популярної розправи в рускїм язикї з історії, географії, етнографії, економії політичної, господарства або права. Премію має право призначати Головний видїл товариства „Просвїта“ у Львові (при ул. вірменській ч. 27.), до котрої належить надсилати праці конкурсowi по день 15. н. ст. надолїста 1892. року. Преміювана рукопись стає ся власністю товариства „Просвїта“ у Львові; рукописи непреміювані будуть звернені авторам.

Той сам видїл розписує сям конкурс на написанє для товариства „Просвїта“ книжочок слїдуючого змісту: 1. Повістки з житя суспільно-народного і оповіданя морально-релїгійні. 2. Оповіданя історичні. 3. Розвідки економічно-господарскі, як також образки з історії промислу і торгівлі. 4. Розвідки з гігієни. 5. Короткий правостар народний. 6. Образки етнографічні і географічні. 7. Образки з природи.

8. Про обезпечене на житє. — Книжочки мають бути написані в спосіб приступний для народа, а обємом не можуть переходити трьох аркушів друку. При виборі предмету праці звертає ся увагу на зміст дотеперішних видань товариства „Просвіта“. За ориґинальні праці платить товариство „Просвіта“ від аркуша: 15 зл. ав. до 25 зл. ав., а за переклади: 6 зл. ав. до 15 зл. ав. Рукописи належить надсилати до Головного відділу товариства „Просвіта“ у Львові (при ул. вірменській ч. 27.), до дня 15. листопада 1892. року. Рукописи непринятї будуть звернені авторам.

За головний відділ товариства „Просвіта“
у Львові, дня 16. н. ст. червня 1890. р.

Иван Гуляй секретар. **Др. Омелян Огоновский** голова.

(Окружне віче народно) відбуде ся в Станіславові, дня 22. червня (лат. 4. липня) с р. в слїдуючою програмою: 1. о годниї 8. рано Богослужене в церкві катедральній; 2. о годниї 9. отворене віча в сали театральній товариства ім. Монюшки всупним словом; 3. вибір голови віча, двох заступників і двох секретарів на час віча; 4. реферат в цілі поясненя народної програми; 5. реферат про теперішнє політичне наше доложене і дотичні нашї жаданя; 6. реферат посла п. Гурника; 7. реферат в справах шкільних і про дотичні жаданя нашї на поли шкільництва; 8. реферат в справах економічних, а то о реформі податків і відносинах рільничих; 9. реферат про лад у вірцевій громаді; 10. реферат про потребу реформи на поли судовництва; 11. Внесеня і резолюції вічеві. Того самого дня вечером устроє „Руска Весїда“ в Станіславові при ласкавім співдїлі „Львівського Война“ вечерниці в память XXXI. роковин смерти Тараса Шевченка. Програма дуже богата і добіра.

(Гусь убила дитину.) В Москві приїхало до одной міщанки в гості подруже з дволїтчим сином. Хлопець не хотїв сидїти в комнатї, тому мати вивела его на подвірє. Однак ледви вона відвернула ся, кинула ся на хлопця гусь, ударом крил повалила его на землю і почала люто цїпати. Тревало те все ледви мінуто; мати прибігла до хлопця, а він уже зімлів. Хоч зараз дали хлопцеві поміч, він таки небавом помер.

(Холера) ширить ся від довшого часу в Персії. Як доносять з Тегерану до Times-а померло там в четвер дня 9. н. ст. червня кілька сот людей на сю пошесть. В п'ятницю лютила ся недуга так само. Всї склепи позамикано в містї, а правительство усталило санітарний кордон на 40 миль довкола Тегерану, щоби спинити ширене пошесть. — Після найновїших вістий появилася холера вже і в полудневих губерніях Росїї.

(Конї с окулярами.) Носять люди окуляри, то чому би і конї не могли їх носити? А вони і так мають звичайно дуже короткий взір через те, що стоять в півтемних стаїнях. Задля короткого взору стають конї дуже похлївими; пераз налікає ся каменя на дорозї, сухої верби, а все лиш для того, що не можуть розпізнати, що се? Одже один лондонський оптик зачав робити і продавати окуляри для коний. Суть то подвійно вигнутї скла, оправленї в шкіру. І кажуть, що похлївї конї зовсім стають спокійні, коли їм надїнуть ці окуляри.

(Роман з житя бузьків.) На однім гольштинськїм хуторї, перед одинадцїти літами, покалічив сугерник одного бузька так, що той упав з гнізда на землю, і хоч его люди лічили, не міг уже літати. Так і зїстав він калїкою на крила, але жив. Тяжко приходилось ему тепер жити на подвірї доброго ґазди, а найтяжше було ему бачити, як товаришї відлітали собі осєню у вірей десь над Нїль. Та що було робити? Як годї, то годї. Добрий господар зробив Петрови — бо так назвали калїку-бузька — порядне гніздо і що дня давав ему риби на поживу. Привив бузько до нового житя тай жие собі не рік, не два, а одинадцять літ у господаря і став дуже ласкавий. Тільки й журби в него, як побачить весною своїх товаришів, що вернули з Африки та зачинають собі робити гнізда. Тоди стає він собі на високій кунї гною і дивить ся тужно на щасливе родинне житє. Але перед двома роками і ему „засвітїло сонце“. Одного чудового весняного

дня прилетїла до бузька-каліки молоденька чепурна самиця, глянула милосердно на бузька і згодилась з ним жити. Годї було їм заложити гніздо на даху, тому розвели родинне житє на землі. І прожив Петро одно щасливе літо. Самиця вивела кількоро дїтїй — і все було би в ладї, як би не надїйшла була осїнь. Глинула бузьчиха, як бузьки відлітають, затужила за Африкою, забрала дїти та й полетїла, а Петро лишив ся сам зі своєю журбою, роздумуючи, які то жінки невірні. Минув рік, самиця не прилетїла. Очевидно покинула... Аж сего року дивить ся Петро: хто летить просто до него? — то жінка вертає по півторарічній розлуцї. Ну, гаразд! Але тепер вона не хотїла гніздити ся на землі, але конче на даху. Зміркував се господар по тїм, що бузько-каліка хотїв конче якимсь способом дістати ся на дах. Він приставив одже ему вигідну драбину, по котрій калїка давить собі на дах, і щаслива пара гніздить ся тепер вже на даху, а люди в цілій околиці вже тепер закладають ся о то, чи бузьчиха і сего року покине бузька, чи нї.

(Бацїль против миший.) Професор гігієни в університетї в Грїфїї, др. Лефлер, відкрив бацїля, таке дуже маленьке і голім оком невидиме сотворїне, що викликає в мишах тифус-мишачий і нищить їх. Лефлера покликали тепер до Греції, щоби зарадив тому нещастю, яке там миши чинять. Проби удали ся незвичайно добре. Він застроїв миши тим бацїлем, а межи ними повстала правдива зараза, котра ширїла ся тим скорше, що живї миши пожирють здохлі і заражають ся від них. В пять днїв по зараженю їх бацїлями миши гинуть. Такі самї, тільки трохи повільнїші наслідки осягнуто з живленя їх хлїбом, моченим в юшїї з бацїлів. Професор Лефлер скликав доокрестних селян і 60 воївків і вони розкинули такий хлїб на просторї кількох квадратних миль. На другий день уже поле вкрилось хоримї мишами, що не могли рушити ся з місця, а по кількох днях всї погнули. Мишачїй бацїль шкодить лиш мишам, а для дружих звірят і людий він нешкідливий.

(На що султан видає гроші?) В Туреччинї бїда; каса державна не виплачує часом цілими місяцями платїї урядникам та воькам, але султана не обходить се нічого. На харч для своїх 36 жінок першого ряду видає він 600.000 франків, на одежу для них 750.000, на всїлякі дрібні видатки і платїї для них мїлїон франків, на удержанє 1780 женцин до послуги 900.000 франків, на удержанє 2000 ворогарів та євнухів 375.000, на удержанє осіб, що товаришать жінкам его підчас проходу 250.000, а жінкам, що з ріжних причин мусїли уже покинути султанський серай, 2 1/2 мїліона франків. В загалї скарб турецкий видає лиш на наведенї позиції місячно шість мїліонів триста сімдесять і пять тисяч франків!

НОВІ КНИЖКИ.

Читанка для шкіл народних. Часть I. (Буквар.) Уложив Омелян Попович Відень. Накладом ц. к. дирекції шкільних книжок. 1892. Цїна 30 кр. — Сей буквар відзначає ся чистотою, вірцевою мовою, чого в книжках уживаних доси на Буковинї не видати, а що падає ему ще більшої ваги, то є се, що він писаний правописею фонетичною, чим, наколи він буде запровадженїй до школи, після нашого переконаня кладуть ся перші підвалини під будову, в котрій, Бог поможе, розгостить ся й наше народне добро. Чей недалекий вже час, що нещасна сварня над буквами покінчить ся й з новим столїтем зверне ся робота загалу нашого в хосенний бік.

Цїна збіжа.

В Чернівцях платили дня 30-го червня 1892-го р. за 100 кілограмів найліпшої:

пшениці	9.—	9.25 зл.
житя	8.—	8.25 „
ячменю	6.—	6.25 „
вівса	6.50—	6.75 „
ріпаку	—	— „
коношини	—	— „
кукурудзи	5.30—	5.40 „
гороху	7.—	8.— „
оковити	15.75—	16.— „

Курс монет

дня 30-го червня 1892-го р.

дукат	5.58	—5.66 зл.
рубель папер.	1.19 1/2	—1.20 1/2 „
наполеондор	9.47	—9.52 „
100 марок	58.50	—58.75 „

ТОВАРИСТВА „ПРОСВѢТА“
і „Педагогічне“

при зближуючих ся испятах в школах народних подають до відомости Свѣтлыхъ Радѣ Шкѣльныхъ, В прєподобныхъ священникѣвъ, катехитѣвъ, Высокоповажанихъ учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки накладу товариств, призволенї кр. Радю школьною на премїи для ученикѣвъ красноправленї зъ позолочеными берегами, можна купити въ канцелярїи товариств при улиці Вірменськїй ч. 27

по слїдуючїй цїнї:

а) Выдана товариства „Просвѣта“:

Добре роби, добре буде	17	кр.
Роскази про силы природы	20	„
Оповіданя о житю св. Бориса и Глѣба	20	„
Повѣстки для дѣтей	27	„
Сестра	15	„
Байки	22	„
У прощаньї дорогахъ ховака	28	„
Зоря	22	„
Исторїя Руси ч. I.	25	„
Исторїя Руси Ч. II.	23	„
Исторїя Руси Ч. III.	33	„
Паша, душа въ господарствѣ	35	„
Лєнь и конюшнѣ	24	„
Рогата худоба	45	„
Про живопись и тѣсы	20	„
Вензанинъ Франклїнъ	16	„
Пасѣка	24	„
На досвѣткахъ	22	„
Житє св. великомученика и лѣкаря Пантелеймона	20	„
Дрѣбна птица господарска, а великї грошѣ	20	„
Водрыте Америки	22	„
Звѣрята ягіднїй и пожиточнїй	42	„
Перекрѣпленє	18	„
Кирити и Методїи	22	„
Середь ледового моря	25	„
Молитвенникъ народный (въ звичайной оправѣ)	20	„

въ лучшей оправѣ:

а) хрестъ полотняный и золоченый хрестъ зъ переду	25	„
б) цѣла оправа полотняна, берєги золоченї и золоченый хрестъ зъ переду	35	„

б) Выдана тов. руского педагогічного.

Образковїй виданя:

Звѣрїенець	10	кр.
Гостинєць	10	„
Забавки	10	„
Менажерїя	10	„
Робинзонъ	40	„
Мала менажерїя	35	„
Дикї звѣрята	35	„
Для забавы	48	„
Квѣточка	20	„
Вїячокъ	20	„
Кобзарь Тараса Шевченка	20	„

Инциї виданя:

Читанка ч. 1	10	кр.
„ ч. 2	10	„
„ ч. 3	10	„
„ ч. 4	10	„
Тї самї оправнї	20	„
Вязанка желанїй	10	„
Хемїя Руское	40	„
Учитель зъ р. 1890	2	зр.

Всякї замовленя высылають ся скоро и точно.

Антонїй Табакар і Ґаїна

торговля корїня, вина і делїкатесів в Чернівцях, ринок,

поручає свій богатїй склад нави, полудневих овочів, російского чаю, шоноляди, руму Ямайки, та вських розолїй і лікерів.

БОГАТИЙ СКЛАД ВИНА

гуртом і подрїбно, по особливше знижених цїнах. — Поетїйний склад ріжних товарів з хиньского срібла.

Одинокий склад і агентура для Буковини

Ц. к пр. фабрики господарских машин

Clayton-a i Schutleworth-a

Відень і Лїнкольн (Англія).

Лькомобїлі, вські плуги, молотїльнї, машини до оїби, кошеня і терєбленя кукурузи, млиники, млини, сїчкариї, сикавки, помпи і т. д.

Найліпшиї і найтаннїшиї олії до машин.

З печатнї Г. Чоппа.